

03/01**Hospodaření s prostředky státního rozpočtu vynakládanými na podporu národnostních menšin**

Kontrola byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu na rok 2003 pod číslem 03/01. Kontrolní akci řídila a kontrolní závěr vypracovala členka NKÚ Mgr. Marie Hošková.

Cílem kontroly bylo prověřit hospodaření s prostředky státního rozpočtu vynaloženými v souvislosti s činností národnostních menšin.

Kontrolovaným obdobím byly roky 2002 a 2003.

Kontrolu provedly v období od ledna do května 2004 skupiny kontrolujících NKÚ z odboru sociálních věcí, školství a kultury a územních odborů jižní Čechy, severozápadní Čechy, jižní Morava a severní Morava.

Kontrolovanými osobami byly:

- A.** Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy,
Ministerstvo práce a sociálních věcí,
Ministerstvo kultury;
- B.** „Cíl“ Chomutov, Chomutov, Březenecká 4689; Folklórní sdružení Púčik, Brno; Komunitní centrum Chánov, Most, Zlatnická 183 bl.; Kongres Poláků v České republice, Český Těšín, Hlavní 3 (změna adresy na: Komenského 4); Kulturní svaz Jekhetane, Ústí nad Labem, Jindřicha Plachty 191; Lyceum Řekyň v České republice, Brno, Starobrněnská 20; Nevo dživipen /Nový život/, České Budějovice, A. Trägera 83; Občanské sdružení Naděje Větrní, Větrní 70; Obec Slováků v České republice, Praha 5, Bronzová 2024; Oblastní charita Most, Petra Jilemnického 2457/1, Most; Polské harcerstvo v ČR, Český Těšín, Park Sikory 7 (změna adresy na: Komenského 4); Polský kulturně-osvětový svaz v ČR /PZKO/, Český Těšín, Střelníční 209/28; Romano jasnica, Ústí nad Labem-Trmice, Tyršova 7/408; ROMANE ČHAVE, Mladá Vožice, Ratibořské Hory 25; Romské občanské sdružení – Karlovy Vary, Nejdecká 10/247; Romské sdružení Indigo, Jílové u Děčína, Havlíčkova 25; Shromáždění Němců v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, Praha 6, Milady Horákové 109/108; SPOLEČNÉ SOUŽITÍ, Litvínov, Žižkova ul. 151; Společenství (Jan 10), Dolní Žandov 38; Společenství Romů na Moravě Romano jekhetaniben pre Morava, Brno, Francouzská 84; Sportovní federace Romů ČR, Karlovy Vary, Západní 63; Svaz Maďarů žijících v českých zemích, Praha 10, K Botiči 2; Svaz Němců – region Cheb, Cheb, Františkánské nám. 3; Židovská obec Děčín, Žižkova 663/4, Děčín IV-Podmokly.

Námítky proti kontrolnímu protokolu podalo Komunitní centrum Chánov, Most a Společenství Romů na Moravě Romano jekhetaniben pre Morava, Brno. Byly vypořádány rozhodnutími vedoucích skupin kontrolujících. Společenství Romů na Moravě Romano jekhetaniben pre Morava, Brno podalo odvolání proti rozhodnutí o námítkách proti kontrolnímu protokolu, o němž bylo rozhodnuto usnesením senátu NKÚ č. 03/01/37.

S e n á t NKÚ (ve složení: Mgr. Marie Hošková – předsedkyně, Ing. Zdeněk Brandt, Ing. Jana Krejčová, Ing. Petr Skála – členové) na svém zasedání dne 28. července 2004 s c h v á l i l usnesením č. 03/01/38 k o n t r o l n í z á v ě r v tomto znění:

I. Úvod

Dotace ze státního rozpočtu na podporu programů příslušníků národnostních menšin jsou poskytovány na realizaci projektů, které přispívají k naplňování cílů státní politiky, vyplý-

vajících především z hlavních oblastí státní dotační politiky vůči nestátním neziskovým organizacím.

Usnesením ze dne 20. června 2001 č. 621 vláda schválila „Hlavní oblasti státní dotační politiky pro rok 2002“ a vymezila činnosti nestátních neziskových organizací, jejichž rozvoj budou ústřední orgány státní správy podporovat. Pro zabezpečení podpory práv příslušníků národnostních a etnických menšin, včetně menšiny romské, určila mj. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvo práce a sociálních věcí a Ministerstvo kultury.

Usnesením ze dne 19. června 2002 č. 642 vláda schválila „Hlavní oblasti státní dotační politiky pro rok 2003“ a vymezila činnosti nestátních neziskových organizací, jejichž rozvoj budou ústřední orgány státní správy podporovat. Pro zabezpečení oblasti podpory programů příslušníků národnostních a etnických menšin určila mj. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvo práce a sociálních věcí a Ministerstvo kultury.

Práva příslušníků národnostních menšin upravuje zákon č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 320/2002 Sb. K vytvoření podmínek na podporu práva na rozvoj kultur národnostních menšin a práva na rozšiřování a přijímání informací v jazyce národnostních menšin, uvedených v § 12 a § 13 cit. zákona, vláda vydala s účinností od 15. dubna 2002 nařízení č. 98/2002 Sb., kterým se stanoví podmínky a způsob poskytování dotací ze státního rozpočtu na aktivity příslušníků národnostních menšin a na podporu integrace příslušníků romské komunity, a vymezila základní oblasti finanční spoluúčasti státu:

- **Podpora uchování, rozvoje a prezentace kultur národnostních menšin**

Cílem podpory je uchování kultur národnostních menšin, studium a dokumentace národnostních kultur a zlepšení komunikace mezi většinovou společností a menšinami. Finanční prostředky na podporu těchto aktivit navrhuje Ministerstvo kultury (dále jen „MK“) jako specifický závazný ukazatel ve své kapitole.

- **Podpora rozšiřování a přijímání informací v jazycích národnostních menšin**

Cílem podpory je vytvářet podmínky pro rozšiřování a přijímání informací v jazycích národnostních menšin. Podpora se týká vydávání periodického tisku a rozhlasového a televizního vysílání. Finanční prostředky na podporu těchto aktivit navrhuje MK jako specifický závazný ukazatel ve své kapitole.

- **Podpora vzdělávání v jazycích národnostních menšin a multikulturní výchovy**

Cílem podpory je vytvářet podmínky pro naplňování státní politiky v oblasti vzdělávání v jazycích národnostních menšin a multikulturní výchovy. Podpora projektů směřuje k posilování vědomí obecné lidské sounáležitosti, výchově k demokratickému občanství, poznávání historie a kultury jiných národů, ke vzájemné toleranci a proti rasismu a xenofobii. Finanční prostředky na podporu těchto aktivit navrhuje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „MŠMT“) jako specifický závazný ukazatel ve své kapitole.

- **Podpora projektů integrace příslušníků romské komunity**

Cílem podpory je vyrovnávání podmínek příslušníků romské komunity v oblasti vzdělávání a oblasti sociální s důrazem na zamezení společenského vylučování příslušníků romské komunity, zlepšení postavení romských žen a zajištění spoluúčasti Romů při zavádění integračních programů. Finanční prostředky na podporu těchto aktivit navrhuje MK, MŠMT a Ministerstvo práce a sociálních věcí (dále jen „MPSV“) jako specifický závazný ukazatel ve své kapitole.

Usnesením vlády ze dne 7. 2. 2001 č. 114 byly s účinností od 7. 2. 2001 schváleny Zásady vlády pro poskytování dotací nestátním neziskovým organizacím ústředními orgány státní správy (dále jen „Zásady“).

Prostředky státního rozpočtu a jejich čerpání

Tabulka č. 1

(v Kč)

Organizační složka státu	Program	Rok 2002			Rok 2003		
		Upravený rozpočet	Čerpáno	Nevyčerpáno	Upravený rozpočet	Čerpáno	Nevyčerpáno
MPSV*)	Etnické menšiny	–	13 383 573	–	–	–	–
	Podpora poskytování zvláštních sociálních služeb v sociálně vyloučených romských komunitách	–	–	–	27 800 000	27 086 020	713 980
MŠMT	Podpora vzdělávání v jazycích národnostních menšin a multikulturní výchovy	17 502 000	15 620 126	1 881 874	15 572 000	9 087 100	6 484 900
	Podpora integrace romské komunity	–	–	–	24 700 000	19 167 830	5 532 170
MK	Kulturní aktivity příslušníků národnostních a etnických menšin žijících v ČR	10 350 000	10 295 000	55 000	11 129 000	11 082 190	46 810
	Tisk národnostních menšin	30 000 000	29 809 750	190 250	31 000 000	30 587 500	412 500
	Integrace příslušníků romské komunity	–	–	–	2 000 000	1 985 000	15 000

*) V rozpočtu kapitoly 313 – Ministerstvo práce a sociálních věcí na rok 2002 nebyly dotace poskytované národnostním menšinám samostatně uváděny. Od roku 2003 MPSV sledovalo závazný ukazatel Podpora integrace příslušníků romské komunity, zahrnutý ve specifickém dílčím ukazateli – Dotace nestátním subjektům poskytujícím sociální služby.

Poznámka: Právní předpisy uváděné v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění platném pro kontrolované období.

II. Skutečnosti zjištěné kontrolou**A. Organizační složky státu****Vydávání rozhodnutí o poskytnutí dotace**

1. MPSV ve svých rozhodnutích roku 2002 uvádělo položkové členění použití dotace, ale už v rozhodnutích roku 2003 stanovilo jen cíl a účelové určení dotace na poskytování sociálních služeb. Výši a skladbu nákladů nestanovilo. Ponechalo na příjemcích dotací, aby si strukturu přidělených finančních prostředků určili sami v souladu se žádostí. Přitom např. přijalo vyúčtování, kde tři příjemci dotací čerpali osobní náklady o 499 526 Kč vyšší, než uvedli v žádostech.
2. MŠMT, MK a MPSV v podmínkách v rozhodnutí zavedly kategorii skutečných výdajů projektů, přestože v ustanovení části druhé bodu 5 Zásad je uvedeno: „Dotace se poskytuje do 70 % rozpočtovaných výdajů na schválený projekt. V odůvodněných případech může ústřední orgán doporučený procentní podíl dotace na projektu zvýšit.“ Tím umožnily čerpat dotace do 70 % skutečných výdajů. Příjemci dotací ve většině případů realizovali projekty s výdaji nižšími, než bylo uvedeno v žádostech a schváleno v rozhodnutích, avšak dotace čerpali v plné výši, aniž by při nedodržení rozpočtovaných výdajů projektů požádali o změnu rozhodnutí, jak stanoví ustanovení části druhé bodu 11 Zásad:

„Dotace je poskytována účelově, a lze ji tudíž použít jen na účel uvedený v rozhodnutí. Přitom je potřebné dodržet výši a skladbu nákladů týkajících se poskytnuté dotace tak, jak byly v rozhodnutích schváleny. Případné změny údajů v rozhodnutí v průběhu rozpočtového roku může ústřední orgán provést na základě písemné žádosti příslušné NNO¹⁾ vydáním nového rozhodnutí.“

Poskytování dotací

1. MŠMT a MK nerespektovaly ustanovení části druhé bodu 6 Zásad, kde je uvedeno:

„Dotace NNO se poskytuje jen na úhradu nezbytných nákladů realizovaného projektu, což znamená, že do rozpočtu projektu nesmí být zakalkulován zisk. Zisk nesmí být z dotace ani fakticky realizován.“

neboť přijaly vyúčtování, podle nichž příjemci realizovali projekty s příjmy vyššími než náklady a vykázali zisk, a nepožadovaly po příjemcích vrácení částky odpovídající vykázanému zisku realizovanému z dotace.

Např.:

- Sdružení Žijeme spolu požádalo MŠMT v roce 2002 o dotaci na projekt s celkovými náklady 493 000 Kč. Sdružení uvedlo celkové příjmy projektu ve výši 58 084 Kč, výdaje ve výši 51 798 Kč a vykázalo zisk ve výši 6 286 Kč.
- V roce 2003 MŠMT poskytlo dotaci Pedagogické fakultě Olomouc ve výši 75 000 Kč. Ve vyúčtování dotace fakulta vykázala celkové náklady na projekt ve výši 58 520 Kč, tj. o 22 575 Kč méně, než byla poskytnutá dotace. Po upozornění kontroly NKÚ si MŠMT vyžádalo zdůvodnění a fakulta zaslala nové vyúčtování s celkovými náklady projektu ve výši 75 000 Kč.
- Vydavatelé titulů Romano vodi, Amaro gendalos a Porohy vykázali MK příjmy včetně dotace o 701 907 Kč vyšší než skutečné náklady projektů.

Dodržování stanovených podmínek

- 1.** Ve vyhlášeném Programu podpory integrace romské komunity MŠMT stanovilo termín pro přijímání žádostí do 8. dubna 2002 a oznámilo, že na podpořené projekty bude vydáno rozhodnutí do 30. července 2002. MŠMT nedodrželo vyhlášenou podmínku tím, že z celkového počtu 35 poskytnutých dotací vydalo 12 rozhodnutí až v srpnu a září.
- 2.** MK v rozhodnutích stanovilo podmínku doložit vyúčtování dotací poskytnutých na periodický tisk kopiemi účetních dokladů a vyznačit položky hrazené z dotace. MK správnost vyúčtování neověřovalo, neboť většina příjemců dotací tuto povinnost nesplnila. Nedoložila kopie dokladů a ani nevyznačila položky hrazené z dotace.
- 3.** MK přijalo vyúčtování dotací poskytnutých na vydávání periodického tisku, přestože vydavatelé nedodrželi podmínku pro použití dotací stanovenou v rozhodnutí:
„... krytí nezbytně nutných nákladů na vydávání titulu ..., které nejsou kryty výnosy plynoucími z vydávání titulu, s tím, že režijní náklady nepřekročí rozpočtované náklady.“
Např. v roce 2002 vydavatelé vykázali překročení režijních nákladů celkem o 305 278 Kč, v roce 2003 překročení režijních nákladů o 46 180 Kč.
- 4.** MK správnost vykázaných nákladů neověřovalo, neboť např. akceptovalo čtyři vyúčtování za rok 2002, kde výše jednotlivých nákladových položek neodpovídala jejich celkovému součtu. V některých případech byl rozdíl až cca 500 tis. Kč.
- 5.** V roce 2002 pět příjemců dotací nevyúčtovalo v termínu stanoveném MŠMT v rozhodnutích, tj. k 31. 1. 2003, poskytnuté dotace. Až po zahájení kontroly v listopadu 2003 zaslalo MŠMT příjemcům dotací žádost o vrácení dotace s upozorněním, že kopie bude zaslána na vědomí příslušným finančním úřadům. Správce kapitoly nedůsledně plnil povinnosti vyplývající ze zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

¹⁾ NNO – zkratkou se rozumí „nestátní neziskové organizace“.

6. MK v roce 2003 poskytlo Demokratické alianci Romů ČR pět dotací, přestože sdružení vyúčtovalo dotaci na projekt Romská píseň 2002 až v červnu 2003, tj. po termínu stanoveném v rozhodnutí. Tím nedodrželo ustanovení § 11 odst. 4 nařízení vlády č. 98/2002 Sb., kde je uvedeno:

„V případě, že příjemce dotace neprovede ve stanoveném termínu finanční vypořádání dotace, nebude mu v roce, v němž měl vypořádání dotace provést, poskytnuta další dotace.“

Financování projektů

1. MŠMT nepostupovalo v souladu s ustanovením § 39 odst. 1 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), kde je stanoveno:

„Správce kapitoly je odpovědný za hospodaření s prostředky státního rozpočtu a jinými peněžními prostředky státu ve své kapitole.“

Příjemci dotací nedodrželi maximální procento podílu dotace ze státního rozpočtu na financování projektů, které bylo stanoveno v rozhodnutích o poskytnutí dotací. V roce 2002 překročilo 12 příjemců dotací maximální 70% podíl státního rozpočtu na skutečných výdajích projektu. Tím neoprávněně čerpali částku 162 913 Kč. Přestože příjemci dotací nepožádali o změnu rozpočtu, MŠMT vyúčtování uznalo. Stejný nedostatek překročení podílu se opakoval v roce 2003, kdy 13 příjemců neoprávněně čerpalo částku 341 409 Kč.

2. Kontrolou vyúčtování za rok 2003 bylo zjištěno, že 15 příjemců dotací překročilo procentní podíl státního rozpočtu na financování projektu stanovený jim v rozhodnutích. V důsledku toho byly neoprávněně čerpány prostředky státního rozpočtu ve výši 2 305 709 Kč. Po vyúčtování příjemci dotací požádali o změnu rozhodnutí. MK následně v únoru 2004 vydalo nová rozhodnutí, kde upravilo rozpočet projektu podle žádosti a současně změnilo procento spoluúčasti státu tak, aby odpovídalo již poskytnuté dotaci. Tím nerespektovalo podmínku vlastních rozhodnutí, kde v bodu 15 stanovilo, že změny údajů v rozhodnutí lze provést na základě písemné žádosti podané nejméně 30 dní před předpokládanou změnou. Vydáním rozhodnutí v následujícím rozpočtovém roce MK nepostupovalo podle ustanovení části druhé bodu 11 Zásad, kde je uvedeno:

„Dotace je poskytována účelově, a lze ji tudíž použít jen na účel uvedený v rozhodnutí. Přitom je potřebné dodržet výši a skladbu nákladů týkajících se poskytnuté dotace tak, jak byly v rozhodnutí schváleny. Případné změny údajů v rozhodnutí v průběhu rozpočtového roku může ústřední orgán provést na základě písemné žádosti příslušné NNO vydáním nového rozhodnutí.“

3. Z 18 vyúčtování dotací poskytnutých na vydávání periodického tisku v roce 2002 bylo zjištěno, že 13 příjemců dotací překročilo procentní podíl státního rozpočtu na financování projektu stanovený jim v rozhodnutích. V důsledku toho byly neoprávněně čerpány prostředky státního rozpočtu ve výši 1 555 229 Kč.

Ostatní zjištění

1. MPSV a MŠMT v žádostech o poskytnutí dotací požadovaly uvedení předpokládaných příjmů z projektů, ale ve vyúčtováních uvedení dalších finančních prostředků poskytnutých na realizaci projektu nepožadovaly. Z vyúčtování tak nezjistily, zda se ve skutečnosti na realizaci projektu nepodílely další organizace a zda poskytnutá výše dotace byla nutná pro zabezpečení projektu.
2. Příjemci dotací ve svých žádostech o poskytnutí dotace uváděli identifikační údaje o předkládající organizaci, mj. i číslo účtu u peněžního ústavu. MŠMT a MK v rozhodnutích stanovily, že dotace bude poskytnuta převodem na účet příjemce, neměly však doklad, že se jedná o účet sdružení. Kontrolou bylo např. zjištěno:
- Romane Čhave uvedlo v žádosti číslo účtu soukromé firmy a dotace přidělené z MŠMT a MK byly na účet této firmy zaslány.
 - Sportovní federace Romů ČR uvedla v žádosti číslo účtu předsedy sdružení, na který MŠMT zaslalo přidělenou dotaci.

- „Cíl“ Chomutov uvedl v žádosti číslo účtu jednatele sdružení, na který MŠMT zaslalo přidělenou dotaci.
3. MK a MŠMT poskytly dotace organizaci Yetti Climbers Club na projekt Amare Roma. V podmínkách přidělení dotace mj. stanovily, že z prostředků dotace nelze financovat jiné fyzické nebo právnické osoby s výjimkou těch, které poskytují výkony a služby spojené s realizací schváleného projektu. Yetti Climbers Club převedl dotace na nadační fond, s nímž uzavřel smlouvu o realizaci projektu, který však realizaci pověřil další osoby. Z vyúčtování, která MK a MŠMT přijaly, bylo zřejmé, že příjemce dotace ani nadační fond se na realizaci projektu nepodíleli.
4. MK v rozhodnutích o poskytnutí dotací v roce 2002 na periodický tisk v bodě 14 stanovilo podmínku přidělení dotace:
„Z dotace nelze hradit výdaje na mzdy, pohoštění a dary, dále náklady spojené se zahraničními cestami, investiční náklady a veškeré provozní náklady, které přímo nesouvisí s realizací projektu.“
MK nedodržovalo tuto podmínku stanovenou v rozhodnutích, a to tím, že všem vydavatelům periodického tisku poskytlo dotace na mzdy. Současně podalo výklad, že výše uvedené náklady (mzdy, pohoštění, dary, zahraniční cesty a investiční náklady), pokud souvisí s realizací projektu, lze z dotace hradit.
5. U MK při poskytování dotací docházelo např. i k takovým nekoordinovaným postupům, kdy jeden odbor vydal rozhodnutí o poskytnutí dotace, jiný odbor sdělil příjemci dotace, že dotace mu nebude poskytnuta. Dále např. MK příjemci dotace vytýkalo, že namísto 24 čísel periodika vytiskl pouze 6 čísel, přestože MK na žádost vydavatele změnu periodicity odsouhlasilo. Z důvodu nedodržení podmínek MK další dotaci vydavatelé neposkytlo.
6. MŠMT, MK a MPSV neprovedly věcnou a finanční kontrolu u příjemců dotací, kterým poskytly souběžně dotace na stejné projekty. Např.:
- Lyceum Řekyň v roce 2002 obdrželo dotaci na projekt Řecké tance od MŠMT a MK.
 - Yetti Climbers Club obdržel v roce 2002 dotaci na projekt Amare Roma od MŠMT a MK.
 - Společenství (Jan 10) v roce 2003 obdrželo na projekt Romské integrační centrum Khamoro Chodov dotaci od MPSV a MŠMT.
 - Společnost přátel podkarpatské Rusi v žádosti o dotaci na projekt uvedla předpokládaný podíl Ministerstva zahraničních věcí na financování projektu a rovněž podle vyúčtování dotace byl projekt financován od MK a Ministerstva zahraničních věcí.

Tím nepostupovaly podle ustanovení části čtvrté bodu 5 Zásad, kde je uvedeno:

„Pokud ústřední orgány poskytly souběžně dotaci na jeden projekt, spolupracují při provádění věcné i finanční kontroly. Vzájemně se také mohou přizvat k věcným kontrolám podpořených projektů. Pokud to povaha věcné a finanční kontroly poskytnutých dotací umožňuje, lze ji v případě potřeby provádět souběžně.“

B. Příjemci dotací

1. Nejvyšší četnost nedostatků byla zjištěna při kontrole nákladů projektů. Příjemci dotací nedodržovali výši a skladbu nákladů, tak jak byly v rozhodnutích schváleny, a nepožádali o změnu rozhodnutí. Do celkových nákladů projektů zahrnuli výdaje, které s projekty nesouvisely. Současně z 24 kontrolovaných organizací jich 9 nedodrželo podmínku rozhodnutí vést oddělené sledování přijatých a použitých dotací v účetnictví a dvě sdružení nevedla účetnictví vůbec. Tím příjemci porušili ustanovení § 21 zákona č. 218/2000 Sb. a Zásady, k jejichž dodržování byli zavázáni rozhodnutími o poskytnutí dotací. Např.:

a) Nedodržení výše a skladby nákladů

- Společenství (Jan 10) použilo neoprávněně na úhradu mzdových nákladů celkem o 49 178 Kč více, než bylo stanoveno, a toto překročení kompenzovalo nečerpáním jiných nákladových položek, na které byla dotace poskytnuta.
- Nevo dživipen /Nový život/ obdržel dotaci 53 000 Kč na ostatní osobní náklady. Z toho 49 200 Kč použil neoprávněně na úhradu provozních a materiálových nákladů.

- Romské občanské sdružení Karlovy Vary v roce 2002 a 2003 čerpalo neoprávněně dotace ve výši 60 000 Kč na jiné služby, než bylo schváleno rozhodnutími.
- Komunitní centrum Chánov z dotace určené na poštovné, energie a údržbu neoprávněně uhradilo celkem 64 930 Kč za cestovné a na základě dvou smluv o dílo a mandátní smlouvy za poradenství, organizační práce a vedení účetnictví.
- Společenství Romů na Moravě Romano jekhetaniben pre Morava (dále jen „SRNM“) obdrželo dotaci na dohody o provedení práce, použilo ji neoprávněně ve výši 98 579 Kč na úhradu mezd stálých zaměstnanců. U dalších sedmi projektů překročilo stanovené položky celkem o 41 025 Kč.

b) Výdaje nesouvisející s projekty

- Společenství (Jan 10) v roce 2002 a 2003 z dotací uhradilo celkem 36 103 Kč za cesty, nákup pohonných hmot a mzdové prostředky pracovníků, kteří nebyli v projektu uvedeni.
- Shromáždění Němců v Čechách, na Moravě a ve Slezsku vyúčtovalo platby za vedení účetnictví ve výši 309 000 Kč, což odpovídalo 100 % nákladů na tuto službu, přestože sdružení realizovalo více činností.
- Svaz Němců – region Cheb z projektu Víkendový seminář – Chebské lidové tance uhradil celkem 18 020 Kč za odměny a část cestovních nákladů souvisejících mj. se zahraničními cestami.
- Svaz Maďarů žijících v českých zemích započtl v letech 2002 a 2003 do nákladů projektu část úhrady za vedení účetnictví celého svazu ve výši 116 250 Kč, což neodpovídalo podílu nákladů tohoto projektu na celkových nákladech svazu.
- SRNM z dotací poskytnutých v roce 2002 a 2003 neoprávněně uhradilo celkem 185 750 Kč za právní služby, hodinky, cestovné, tisk brožury, občerstvení, materiál, předplatné novin a vedení účetnictví.

2. Smluvní nedostatky

Např.:

SRNM uzavřelo smlouvu o dílo dle Obchodního zákoníku s předsedou sdružení. Předmětem plnění jsou korektury a příprava textů pro tisk, vlastní příspěvková činnost, zabezpečení koordinace a kompletace jednotlivých čísel čtrnáctideníku Romano hangos.

Na základě této smlouvy bylo vyplaceno v kontrolovaném období celkem 297 385 Kč včetně částky, která do smluvního ujednání nespádala.

V ustanoveních § 536 a 537 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, v platném znění, je mj. uvedeno:

„Smlouvou o dílo se zavazuje zhotovitel k provedení určitého díla ...“

„Dílem se rozumí zhotovení určité věci, pokud nespádá pod kupní smlouvu, montáž určité věci, její údržba, provedení dohodnuté opravy nebo úpravy určité věci nebo hmotně zachycený výsledek jiné činnosti ...“

„Cena musí být ve smlouvě dohodnuta nebo v ní musí být alespoň stanoven způsob jejího určení ...“

„Zhotovitel je povinen provést dílo na svůj náklad a na své nebezpečí ve sjednané době ...“,

a současně v ustanovení § 2 odst. 2 zákona č. 526/1990 Sb., o cenách, v platném znění, je mj. uvedeno:

„Dohoda o ceně je dohoda o výši ceny nebo o způsobu, jakým bude cena vytvořena za podmínky, že tento způsob cenu dostatečně určuje ...“

Smlouva o dílo neodpovídá výše uvedeným ustanovením tím, že nesprávně uvádí předmět díla (nejde o dílo, ale o činnost nebo o provedení práce dle Zákoníku práce), ustanovení o ceně (není stanovena výše ceny nebo její výpočet) a uzavřena byla na dobu neurčitou. Současně byla smlouva o dílo za SRNM podepsána neoprávněnou osobou, která neměla podpisové právo k uzavírání smluv.

SRNM uzavřelo v kontrolovaném období tři smlouvy o dílo na redakční práce a na základě těchto smluv vyplatilo částku 277 765 Kč. Ani při uzavírání těchto smluv nebyla dodržena ustanovení § 536 a § 537 zákona č. 513/1991 Sb. a ustanovení zákona č. 526/1990 Sb., s tím, že

všechny tři smlouvy neobsahovaly výši ceny ani způsob, jakým bude cena vytvořena. Uzavřeny byly na dobu neurčitou, přičemž předmětem díla není dílo, nýbrž svým charakterem smlouva odpovídá dohodám o činnosti nebo o provedení práce dle Zákoníku práce.

SRNM uzavřelo s vlastní zaměstnankyní dohody o provedení práce na 110 hodin za rok, což je více, než umožňuje Zákoník práce. Kromě toho v popisu pracovních povinností měla práce částečně shodné s náplní dohody.

SRNM ve smlouvě o údržbě a provozu služebního vozidla uzavřené na dobu neurčitou nestanovilo způsob vykazování činnosti a faktura za rok 2003 na 84 000 Kč nebyla podložena výkazem prací.

- Komunitní centrum Chánov na základě dohod o pracovní činnosti vyplatilo celkem 189 000 Kč. V rozporu se Zákoníkem práce nebyly v dohodách přesně specifikovány sjednané práce, výše odměny za vykonanou práci a nebyl uveden celkový počet sjednaných hodin.

3. Nehospodárné nakládání s dotacemi

Např.:

- Společenství (Jan 10) bylo vlastníkem vozidla v období od 1. 3. 2002 do 10. 6. 2002. Z dotací zaplatilo pojištění ve výši 4 068 Kč za celý rok 2002 a na opravy vynaložilo 11 482 Kč. Vozidlo prodalo za 100 Kč.
- SRNM uzavřelo se statutárním zástupcem v rozporu s podmínkami užití dotace dohodu o spolupráci s tím, že mu vyplatí 1,5 % ze získaných příjmů organizace, kterých bude dosaženo vlastním přičiněním v rámci podávaných a úspěšně přijatých projektů. Z dotace byla vyplacena částka 60 000 Kč za „fundraising“.
- Shromáždění Němců v Čechách na Moravě a ve Slezsku v letech 2002 a 2003 vydalo čtrnáctideník Landes Zeitung v nákladu 200 700 ks. Z toho 109 563 výtisků nebylo prodáno ani jinak využito a zůstalo u vydavatele.

4. Vyplacení mzdových prostředků vyšších, než odpovídalo odměně za srovnatelnou činnost v rozpočtové sféře

Např.:

- Oblastní charita Most uzavřela dvě dohody na realizaci projektu s rozsahem prací po 50 hodinách s odměnami 10 000 Kč, což odpovídalo mzdě 33 600 Kč za měsíc. Odměna podle dohody na 60 hodin práce za poradenství a supervizi téhož projektu byla vyplacena ve výši 20 000 Kč, což odpovídalo mzdě 55 944 Kč za měsíc.
- Komunitní centrum Chánov uzavřelo dohodu o provedení práce na 100 hodin s odměnou 13 000 Kč. Ve skutečnosti vyplatilo 52 000 Kč za sjednaný počet 100 hodin práce, což odpovídalo mzdě 87 360 Kč za měsíc.

Příjemci dotací postupovali nehospodárně tím, že nedodrželi ustanovení části druhé bodu 7 Zásad, kde je stanoveno:

„Dotace může být poskytnuta na úhradu mzdových nákladů, včetně odvodů zaměstnavatele, které jsou odměnou za realizaci schváleného projektu. Konkrétní výše dotace na mzdy se může stanovit s přihlédnutím k úrovni mzdy za srovnatelnou činnost vykonávanou v rozpočtové sféře, v níž je aplikován zákon č. 143/1992 Sb., v platném znění.“

5. Překročení procentního podílu státního rozpočtu stanoveného v rozhodnutích

Např.:

- Svaz Maďarů žijících v českých zemích realizoval projekt s nižšími náklady, a tím překročil stanovený podíl dotace o 14,24 %, tj. o 178 562 Kč.
- Polský kulturně-osvětový svaz v České republice realizoval projekty s nižšími náklady, a tím překročil stanovený podíl dotace v roce 2002 o 81 641 Kč a v roce 2003 o 51 814 Kč.

Tím neoprávněně použily prostředky státního rozpočtu.

6. Vykázání vyšších nákladů projektů

Např.:

- Folklórní sdružení Púčík ve všech vyúčtováních roku 2002 a 2003 uvedlo náklady vyšší celkem o 574 168 Kč, než bylo doloženo v účetnictví.
- Polský kulturně-osvětový svaz v České republice vykázal náklady vyšší o 72 585 Kč tím, že do vyúčtování duplicitně zahrnul zákonné odvody z mezd zaměstnanců.

7. Nedodržení termínů stanovených v rozhodnutích pro vrácení dotací (tj. vrátit nevyčerpané prostředky nejpozději do 30 dnů od oznámení o odstoupení od projektu nebo jeho ukončení, pokud se projekt neuskutečnil nebo byl ukončen v průběhu roku).

Např.:

Kulturní svaz Jekhetane, Shromáždění Němců v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, „Cíl“ Chomutov nevrátily nevyčerpané finanční prostředky na účet poskytovatele ve stanovených termínech, což v některých případech představovalo až půlroční zpoždění. Tím vázaly rozpočtové prostředky.

III. Vyhodnocení

MŠMT, MK a MPSV umožnily čerpat dotace do 70 % skutečných výdajů tím, že v podmínkách rozhodnutí zavedly kategorii skutečných výdajů, přestože v Zásadách je uvedeno, že dotace se poskytuje do 70 % rozpočtovaných výdajů na schválený projekt.

MPSV pro rok 2003 v rozhodnutích nestanovilo položkové členění nákladů ani jejich výši. Ponechalo na příjemcích dotací, aby si strukturu přidělených finančních prostředků určili sami. MŠMT a MK v rozhodnutích určily podrobné členění nákladů včetně jejich výše, na jejich dodržování však netrvaly.

MŠMT, MK a MPSV přijaly vyúčtování, kde příjemci dotací vykázali překročení procentního podílu státního rozpočtu na financování projektu, nedodrželi stanovenou strukturu a výši nákladů (částky v nákladových položkách neodpovídaly jejich součtu, poskytnutá dotace včetně ostatních zdrojů převyšovala náklady na projekt), nevyúčtovali a nevrátili nevyčerpané dotace ve stanovených termínech.

MŠMT a MPSV ve vyúčtováních nepožadovaly uvedení dalších finančních prostředků poskytnutých na realizaci projektu. Z vyúčtování tak nezjistily, zda se ve skutečnosti na realizaci projektu nepodílely další organizace a zda poskytnutá výše dotace byla nutná pro zabezpečení projektu.

Příjemci dotací ve většině případů realizovali projekty s náklady nižšími, než uvedli v žádostech a bylo schváleno v rozhodnutích. Nedodržovali schválenou výši a skladbu nákladů a nepožádali o změnu rozhodnutí, do celkových nákladů projektů zahrnuli výdaje, které s projekty nesouvisely. Vyplatili mzdové prostředky vyšší, než odpovídalo odměně za srovnatelnou činnost, v účetnictví odděleně nesledovali přijaté a použité dotace a ve dvou případech nevedli účetnictví vůbec.

Kontrolní akce prokázala, že organizační složky státu dostatečně nekontrolovaly použití prostředků státního rozpočtu poskytnutých nestátním neziskovým organizacím a tím došlo k neoprávněnému čerpání prostředků státního rozpočtu ve výši 4 848 992 Kč.